

АЙЗЪК АЗИМОВ

ПЪТЯТ НА МАРСИАНЦИТЕ

Превод от английски: Крум Бъчваров, 1996

chitanka.info

1.

От вратата на късия коридор между единствените две стаи в пътническото отделение на космическия кораб Марио Естебан Риос кисело наблюдаваше как Тед Лонг усърдно настройва видеото. Лонг опитваше по посока на часовниковата стрелка, после обратно. Образът беше отвратителен.

Риос знаеше, че ще си остане такъв. Бяха прекалено далеч от Земята, при това и в лошо разположение, насочени към Слънцето. Но пък не се очакваше Лонг да знае това. Риос остана прав на вратата в продължение на още един миг, с наведена глава, за да не закачи горния трегер и с тяло, извито полу настрани, за да се вмести в тесния отвор. После рязко скочи в кабината, като коркова тапа, извадена от гърлото на бутилка.

— Какво се опитваш да направиш? — попита той.

— Помислих си, че бих могъл да хвана Хайлдър — отвърна Лонг.

Риос облегна задника си на ръба на плота на масата. После взе една конична консерва мляко от лавицата, разположена точно над главата му. Върхът ѝ изпука от налягането. Докато чакаше да се затопли, леко я разклащаше.

— Защо? — попита той, надигна консервата и шумно засмука.

— Мислех си, че бих могъл да послушам.

— Струва ми се, че е напразен разход на енергия.

Лонг вдигна поглед и се намръщи.

— Допускането на свободното използване на личните видеоуредби е нещо обичайно.

— Когато е основателно — възрази Риос.

Погледите им предизвикателно се срещнаха. Риос имаше дългнесто тяло и сухо лице с хлътнали страни — едва ли не отличителен белег на марсианските боклукчии, които търпеливо обитаваха космическите пътища между Земята и Марс. Бледосини очи изпъкваха рязко върху кафявото му, набръчкано лице, което, на свой

ред, контрастираше на фона на обкръжаващата го синто-кожа, обточила вдигнатата нагоре яка на космическото му яке.

Лонг беше като цяло по-блед и слаб. Имаше някои черти на земянин, макар че никой марсианец от второ поколение не можеше да е земянин в смисъла, в който бяха жителите на Земята. Собствената му яка беше обърната назад и тъмнокафявата му коса бе свободно открита.

— Какво наричаш „основателно“? — попита Лонг.

Тънките устни на Риос станаха още по-тънки.

— Като се има предвид, че както изглежда даже няма да покрием разноските по това пътуване, всякакво изтичане на енергия е неоснователно — отвърна той.

— Щом губим пари, не е ли по-добре да се върнеш на поста си? — рече Лонг. — Сега е твоята вахта.

Риос изсумтя и прокара палец и показалец по обраслата си брадичка. Той се изправи и се повлече към вратата, а меките му, тежки ботуши заглушаваха стъпките му. Спря се да хвърли поглед към термостата, сетне се обърна в изблик на ярост.

— *Стори* ми се, че е горещо. Къде си мислиш, че се намираш?

— Четирийсет градуса не е нещо необичайно — отвърна Лонг.

— За теб може и да не е. Но тук е космосът, а не някой затоплен кабинет в железните мини. — С бързо движение на палеца си Риос завъртя копчето на термостата до минимум. — Слънцето е достатъчно топло.

— Кабината не е откъм слънчевата страна.

— Топлината му достига и дотук, по дяволите.

Риос излезе през вратата и Лонг остана, продължително загледан след него, а после се върна към видеото. Не включи отново термостата.

Образът все още силно трептеше, но така и трябваше да бъде. Лонг разтвори стол от стената. Той се наведе напред, докато изчакваше официалното заявление, кратката пауза преди бавното разтваряне на завесата, прожектора, осветяващ познатата брадата фигура, която се уголемяваше и накрая постепенно изпълни екрана.

Гласът, внушителен въпреки смущенията и прашенето, предизвикани от електронните бури на трийсет и двата милиона километра, започна:

— Приятели! Скъпи мои съграждани от Земята...

2.

Докато влизаше в пилотската кабина, погледът на Риос попадна върху проблясването на радиосигнала. За миг дланите му се изпотиха, когато му се стори, че това е пиукането на радара, но всъщност се обаждаше само чувството му за вина. Теоретично не трябваше да напуска пилотската кабина, докато е на вахта, макар че всички боклукчии го правеха. И все пак това си беше обичайният кошмар — че находката е станала точно през онези пет минути, докато е отскочил за едно бързо кафе, защото му се е струвало, че космосът е чист. А че кошмарът е задължителен, също беше добре известно.

Риос включи мултискенера. Беше разхищение на енергия, но докато мислеше за това, можеше и да се увери.

Космосът беше чист, като се изключеше далечното ехо от съседните кораби по линията на почистване.

Той включи радиото и русата, дългоноса глава на Ричард Суенсън, копилот на следващия кораб по посока на Марс, го изпълни.

— Хей, Марио — рече Суенсън.

— Здравсти. Какво ново?

До следващите думи на Суенсън измина кратка пауза, тъй като скоростта на електромагнитното излъчване не е безгранична.

— Да знаеш какъв ден *имах*!

— Случило ли се е нещо? — попита Риос.

— Имах находка.

— Ами, добре.

— Така щеше да е, ако я бях хванал — мрачно добави Суенсън.

— Какво стана?

— По дяволите, тръгнах в погрешна посока.

Риос разбираше прекалено добре, за да се засмее.

— Как се случи? — попита той.

— Не беше по моя вина. Проблемът бе, че резервоарът се движеше извън еклиптиката. Можеш ли да си представиш толкова глупав пилот, че да не е в състояние да изпълни прилично маневрата

по откачането? Откъде можем да зная? Получих разстоянието на резервоара и го оставих да се движи така. Просто приех, че орбитата му е в обичайната траектория. Ти не би ли постъпил така? Тръгнах, както ми се струваше, по добра линия на пресичане и едва след пет минути забелязах, че разстоянието все още се увеличава. Радарът започна да пиука. Тъй че после взех ъгловите проекции на онова нещо и вече беше прекалено късно да го настигна.

— Дали някой от другите момчета не го е хванал?

— Не. То е извън еклиптиката и ще продължава да се движи завинаги. Не това ме тревожи толкова. Беше само вътрешен резервоар. Но не искам да ти казвам колко тона инерция загубих, докато набирах скорост и после се връщах в станцията. Трябваше да чуеш Канют.

Канют беше брат и партньор на Ричард Суенсън.

— Бил е бесен, а? — рече Риос.

— Бесен ли? Щеше да ме убие! Но пък вече от пет месеца сме навън и става малко мъчително. Нали знаеш.

— Зная.

— Как я караш, Марио?

Риос изсумтя.

— Не много добре това пътуване. Два резервоара за последните две седмици и трябваше да преследвам всеки един от тях по шест часа.

— Големи ли са?

— Шегуваш ли се? Бих могъл да ги отнеса до Фобос на ръце. Това е най-лошото пътуване през живота ми.

— Още колко време ще останеш?

— Що се отнася до мен, можем да си тръгнем още утре. Навън сме само от два месеца, а се получи така, че непрекъснато се заяждам с Лонг.

Последва пауза, която надхвърли електромагнитното закъснение.

— Във всеки случай, какво иска той? Имам предвид Лонг — попита Суенсън.

Риос погледна през рамо. Чуваше мекото, пращящо мърморене на видеото в кабината.

— Не мога да го разбера. Около седмица след началото на пътуването ме попита: „Марио, защо си боклукчия?“. Аз просто го погледнах и му отвърнах: „За да преживявам. Ти защо мислиш?“.

Искам да кажа, що за въпрос, но дяволите, е това? Защо някой изобщо е боклукчия?

„Както и да е — казва той. — Не е това, Марио.“ Той ми казва на мен, представи си. „Ти си боклукчия, защото това е част от пътя на марсианците“ — заяви ми той.

А какво е имал предвид? — попита Суенсън.

Риос сви рамене.

— Изобщо не го попитах. В момента си седи там и слуша ултрамикровълните от Земята. Слуша някакъв си земянин на име Хайлдър.

— Хайлдър ли? Земния политик, члена на Събранието или нещо подобно, нали?

— Точно така. Поне мисля, че е така. Лонг винаги прави подобни неща. Донесъл е със себе си около седем килограма книги, всичките за Земята. Чисто и просто излишна тежест, нали разбираш?

— Е, той ти е партньор. И като говорим за партньори, струва ми се, че трябва да се връщам обратно на работа. Ако пропусна някоя друга находка, ще се лее кръв.

Той изчезна и Риос се облегна назад. Погледна равната, зелена линия на пулсовия скенер. После провери за миг мултискенера. Космосът все още беше чист.

Почувства се малко по-добре. Лошият период винаги е по-лош, ако боклукчиите навсякъде покрай теб прибират резервоар след резервоар, ако резервоарите се спускат по спирала към заводите за преработване на отпадъци на Фобос, маркирани с клеймото на всеки друг, освен с твоето. Освен това беше успял да се избави и от част от яда си към Лонг.

Грешка беше да работи в екип с Лонг. Винаги беше грешка да работиш в екип с новаци. Мислеха си, че копнееш да разговаряш, особено Лонг, с вечните му теории за Марс и огромната му нова роля в човешкия прогрес. Точно така го беше казал Човешкия Прогрес; Пътят на Марсианците; Новото Градивно Малцинство. А през цялото време Риос копнееше не за разговор, а за находка, за няколко резервоара, които да може да нарече свои.

В това всъщност нямаше никакъв избор. Лонг бе доста известен на Марс и печелеше добре като минен инженер. Беше приятел на комисар Санков и вече бе участвал в една-две кратки боклукчийски

мисии. Не можеш да отхвърлиш някого просто така, без да го изпиташ, въпреки че изглеждаше странно. Защо му е на един минен инженер със спокойна служба и добри пари да се цапа в космоса?

Риос изобщо не зададе на Лонг този въпрос. Партньорите-боклукчии са принудени да бъдат в толкова тясна близост помежду си, че любопитството е желателно, а понякога дори и необходимо. Но Лонг говореше толкова много, че сам отговори на въпроса:

— Трябваше да дойда тук, Марио — каза той. — Бъдещето на Марс не е в мините — то е в космоса.

Риос се чудеше какво би се получило, ако опита да пътува сам. Всички твърдяха, че е невъзможно. Даже като се приспаднаха изпуснатите възможности, когато трябва да оставиш вахтата, за да поспиш или да се погрижиш за други неща, беше добре известно, че сам в космоса човек би изпаднал в непоносима депресия за сравнително кратко време.

Взимането на партньор на борда правеше възможно шестмесечно пътуване. Постоянният екипаж би бил по-добро решение, но никой боклукчия не би могъл да спечели с кораб, достатъчно голям, за да побере такъв. Парите щяха да отидат само за задвижването му!

Дори и двама не намираха пътуването в космоса за особено забавно. Обикновено трябваше да сменяш партньорите всеки път и с някои от тях можеше да останеш за повече време, отколкото с други. Виж Ричард и Канют Суенсън. Работеха в екип на всеки пет-шест пътувания, защото бяха братя. И все пак, винаги, когато го правеха, след първата седмица напрежението и враждебността непрекъснато нарастваха.

А, добре. Космосът беше чист. Риос би се почувствал мъничко по-добре, ако се върнеше в кабината и загладеше донякъде кавгата с Лонг. Можеше също да покаже, че е стар космически вълк, който приема раздразненията на космоса, когато се случват.

Той стана и направи трите стъпки, необходими, за да стигне до късия, тесен коридор, който свързваше двете помещения на космическия кораб.

3.

Риос за пореден път застана загледан за миг на вратата. Лонг се бе съсредоточил в мигащия екран.

— Усилвам термостата — навъсено каза Риос. — Всичко е наред — можем да си позволим енергията.

Лонг кимна.

— Както искаш.

Риос колебливо пристъпи напред. Космосът беше чист, тъй че по дяволите седенето и взирането в празната, зелена, беззвучна линия.

— За какво говореше земянинът? — попита той.

— Главно за историята на космическите пътешествия. Стар проблем, но го представя добре. Показва всякакви неща — рисувани филмчета, трикова фотография, кадри от стари филми, всичко.

Сякаш, за да илюстрира думите на Лонг, брадатата фигура се скри от поглед и на екрана се показа напречен разрез на космически кораб. Хайлдър продължаваше да говори, като посочваше интересни белези, които се появяваха в схематичен цвят. Комуникационната система на кораба се очерта с червено, докато разказваше за нея, складовете, протонният микрореакторен двигател, кибернетичните вериги...

После Хайлдър се върна на екрана.

— Но това е само пътническото отделение на кораба. Какво го задвижва? Какво го издига от Земята?

Всички знаеха какво задвижва космическия кораб, но гласът на Хайлдър беше като наркотик. Той накара задвижването на кораба да прозвучи като вековна тайна, като последно откритие. Дори Риос почувства леко вълнение от напрежение, макар да беше прекарал по-голямата част от живота си на борда на кораб.

— Учените го наричат с различни имена — продължаваше Хайлдър. — Наричат го Закон за действието и противодействието. Понякога го наричат Трети закон на Нютон. Друг път — запазване на инерцията. Но не е необходимо да го наричаме както и да било. Можем

просто да използваме здравия си разум. Когато плуваме, ние избутваме водата назад и се придвижваме напред. Когато ходим, се отблъскваме от земята и се придвижваме напред. Когато караме жиролет, изтласкваме въздуха назад и се придвижваме напред.

Нищо не може да се придвижи напред, ако нещо друго не се придвижи назад. Това е старият принцип „Не можеш да получиш нещо за нищо“.

А сега си представете как космически кораб, който тежи сто хиляди тона, се издига от Земята. За да направи това, нещо друго трябва да се придвижи надолу. Тъй като корабът е извънредно тежък, надолу трябва да се придвижи огромно количество вещество. Всъщност, толкова много, че на борда няма място за всичкото. Зад кораба трябва да се построи специално отделение, за да го побере.

Хайлдър отново изчезна и на негово място се върна корабът. Той се сви и зад него се появи пресечен конус, в който със светложълти букви беше написано: „ВЕЩЕСТВО, КОЕТО ТРЯБВА ДА СЕ ИЗХВЪРЛИ“.

— Но сега — каза Хайлдър, — цялото тегло на кораба е още по-голямо. Трябва ви още по-силен тласък, а после и още по-силен.

Корабът се сви неимоверно, за да направи място на по-голям резервоар и на още един огромен. Пътническото отделение на кораба беше мъничка точица на екрана — светеща, червена точица.

— По дяволите, това са приказки за детската градина — рече Риос.

— Не и за хората, на които говори той, Марио — възрази Лонг. — Земята не е Марс. Сигурно има милиарди земни хора, които дори не са виждали космически кораб и не знаят нищо за него.

— Когато веществото в най-големия резервоар бъде изразходвано, резервоарът се отделя — говореше Хайлдър. — Той също се изхвърля.

Най-външният резервоар се освободи и се заклати из екрана.

— После е ред на втория — поясни Хайлдър, — а накрая, ако пътуването е дълго, се изхвърля и последният.

Сега корабът беше само червена точица, а трите резервоара се преобръщаха и движеха, зареяни в космоса.

— Тези резервоари — рече Хайлдър, — представляват сто хиляди тона волфрам, магнезий, алуминий и стомана. Те са изгубени

завинаги за Земята. Марс е обкръжен от боклукчии, които чакат по космическите пътища изхвърлени резервоари, хващат ги, маркират ги с клеймото си и ги запазват за Марс. Земята не получава нито цент за тях. Те са отпадъци. Принадлежат на кораба, който ги открие.

— Рисуваме инвестициите и живота си — обади се Риос. — Ако не ги събираме, никой няма да го направи. Какво губи от това Земята?

— Виж — отвърна Лонг, — той говори само за онова, което Марс, Венера и Луната взимат от Земята. Това е просто друг вид загуба.

— Ще получат своята компенсация. С всяка изминала година добиваме все повече желязо.

— И по-голямата част от него се връща директно на Марс. Ако можеш да повярваш на изчисленията му, Земята е инвестирала двеста милиарда долара на Марс, а е получила обратно около пет милиарда долара в желязо. Вложила е петстотин милиарда долара в Луната, а е получила обратно малко над двайсет и пет милиарда долара в магнезий, титан и различни леки метали. Вложила е петдесет милиарда долара във Венера и не е получила нищо. А всъщност, именно от това се интересуват данъкоплатците на Земята — парите от данъците изтичат, а нищо не се връща обратно.

Докато говореше, екранът се изпълни с диаграми на боклукчиите по пътя към Марс — малки, хилещи се карикатури на кораби, протегнали жилави, тънки ръце, които опипваха в търсене на падащи, празни резервоари, хващаха ги, отпечатваха върху тях със светещи букви „СОБСТВЕНОСТ НА МАРС“, а после ги откарваха на Фобос.

После отново се обади Хайлдър:

— Казват ни, че накрая ще ни върнат всичко. Накрая! Щом се превърнат в рентиращо се предприятие! Не знаем кога ще стане това. След век? След хиляда години? След милион? „Накрая“. Нека се хванем за думата. Някой ден те ще отглеждат сами храната си, ще използват своя собствена енергия, ще живеят собствения си живот.

Но едно нещо никога няма да могат да върнат. Не и след сто милиона години. *Водата!*

На Марс почти няма вода, защото е твърде малък. На Венера изобщо няма вода, защото е прекалено горещо. На Луната също няма, защото е и твърде малка, и е прекалено горещо. Така че Земята трябва

да снабдява обитателите на космоса не само с питейна вода, вода за миене, вода за промишлеността им, вода за хидропонните фабрики, които твърдят, че изграждат — но даже с вода, която да изхвърлят с милиони тонове.

Каква е двигателната сила, която използват космическите кораби? Какво изхвърлят зад себе си, за да могат да постигнат ускорение? Някога това са били газовете, генерирани от експлозиви. Това било много скъпо. После бил изобретен протонният микрореактор евтин енергиен източник, който може да загрее всяка течност, докато не се превърне в газ под невероятно налягане. Каква е най-евтината и най-изобилна налична течност? Ами водата, разбира се.

Всеки космически кораб, който напуска Земята, носи близо милион тона — не килограма, а тона — вода, с единствената цел да я изхвърли в космоса, за да е в състояние да увеличи или забави скоростта си.

Нашите предци на Земята безотговорно и целенасочено са изгаряли нефт. Те безразсъдно са унищожили въглищата. Ние ги презираме и осъждаме заради това, но те поне са имали извинение — смятали са, че когато се появи необходимост, ще бъдат намерени заместители. И са били прави. Имаме своите ферми за планктон и протонните си микрореактори.

Но заместител за водата няма. Никакъв! И никога не може да има. А когато нашите наследници видят пустинята, която ще направим от Земята, какво извинение ще намерят за нас? Когато настъпи сушата и започне да се разраства...

Лонг се наведе напред и изключи уредбата.

— Това ме безпокои — призна той. Проклетият глупак съзнателно... Какво има?

Риос неспокойно се беше изправил на крака.

— Би трябвало да следя радара.

— По дяволите радара. — Лонг също се изправи, тръгна след Риос през тесния коридор и застана точно в пилотската кабина. — Ако Хайлдър продължи докрай, ако има куража да направи истински въпрос от това... хей!

И той го бе видял. Пиукането беше от клас „А“ и следваше изходния сигнал, както хрътка — механичен заек.

— Космосът беше чист, казвам ти, *чист* — бръщолевеше Риос. — В името на Марс, Тед, само не се лепвай за мен. Виж дали можеш да го хванеш визуално.

Риос действаше скоростно и ефикасно — резултат от близо двайсет години боклукчийство. Получи разстоянието за две минути. После, спомняйки си преживяването на Суенсън, измери ъгъла на отклонение, както и радиалната скорост.

— Едно цяло и седемдесет и шест радиана — викна той на Лонг. — Не можеш да го пропуснеш, човече.

Лонг задържа дъха си, докато настройваше нониуса.

— Едва на половин радиан от Слънцето е. Ще бъде осветен само като полумесец.

Той усилваше увеличението толкова бързо, колкото смееше и търсеше „звезда“, която да мени положението си и с нарастването си, да получава форма, която да показва, че всъщност не е такава.

— Във всеки случай, започвам — рече Риос. — Не можем да чакаме.

— Хванах го. Хванах го. — Увеличението все още беше прекалено малко, за да му придаде определена форма, но точицата, която наблюдаваше Лонг, ритмично изсветляваше и потъмняваше, докато резервоарът се въртеше и отразяваше слънчевата светлина в напречни разрези с различни размери.

— Продължавай.

Първите от многобройните фини струи пара изхвърчаха от съответните дюзи и оставиха дълги следи от микрокристали лед, мъгляво блестящи под бледите лъчи на далечното Слънце. Те се разреждаха в разстояние на стотици или повече километри. Една струя, после втора, а сетне и още една — боклукчийският кораб излезе от стабилната си траектория и пое курс, допирателен на този на резервоара.

— Движи се като комета в перихелий! — извика Риос. — Онези проклети земни пилоти нарочно изхвърлят резервоарите така. Искане ми се да...

Той проклинаше гнева си с яростно разочарование и безразсъдно изхвърляше назад все повече пара, докато хидравличната възглавница на седалката му не се отмести със скърцане с около половин метър

назад. Лонг се оказа напълно неспособен да се държи за предпазния парапет.

— Имай милост — помоли той.

Но Риос беше вперил поглед в радара.

— Ако не можеш да издържаш; човече, стой си на Марс! — Струите пара продължиха да хвърчат надалеч.

Радиото оживя. Лонг успя да се наведе напред през въздуха, който му се стори като гъст сироп, и го включи. Беше Суенсън и гледаше свирепо.

— Къде, но дяволите, отивате, момчета? — извика Суенсън. — След десет секунди ще влезете в моя сектор.

— Преследвам резервоар — отвърна Риос.

— В моя сектор?

— Тръгна от моя, пък и положението ти не е добро, за да го хванеш. Изключи радиото, Тед.

Корабът се носеше като мълния в космоса — мълния, която можеше да се чуе само в корпуса. А после Риос изключи двигателите на достатъчно големи интервали, за да накара Лонг да бухне глава напред. Внезапната тишина беше по-болезнена за ушите, отколкото предшествалия я шум.

— Добре — каза Риос. — Дай да видя телескопа.

И двамата наблюдаваха. Резервоарът представляваше ясно видим пресечен конус, който се преобръщаше с бавна тържественост, докато се носеше сред звездите.

— Резервоарът наистина е от клас „А“ със задоволство отбеляза Риос. Гигант сред резервоарите, помисли си той.

— На скенера има и друг сигнал — обади се Лонг. — Мисля, че Суенсън е поел след нас.

Риос хвърли бегъл поглед.

— Няма да ни хване.

Резервоарът все още нарастваше и изпълваше видеоекрана.

Ръцете на Риос бяха на лоста за харпуна. Той изчака, на два пъти нагласи леко ъгъла и си поигра с разпределението на дължината. После го дръпна.

За миг не се случи нищо. После металният кабел на мрежата се заизвива на видеоекрана и се насочи към резервоара като нападаща кобра. Постигна контакт, но не се задържа. Ако го беше направил,

щеше веднага да се захване като нишка на паяжина. Резервоарът се завъртя с ротационна инерция, възлизаща на хиляди тонове.

Това, което свърши кабелът, беше да установи мощно магнитно поле, действащо на резервоара като спирачка.

Полетя нов кабел, а след него и още един. Риос ги изстреля с едва ли не непредпазливо разхищение на енергия.

— Ще го хвана! В името на Марс, ще го хвана!

Той престана, едва когато между кораба и резервоара бяха опънати дващестина кабели. Превърнала се в топлина поради спирането, ротационната енергия на резервоара беше повишила температурата му до точка, в която радиацията му можеше да се регистрира от измерителните уреди на кораба.

— Искаш ли аз да отпечатам клеймото ни? — попита Лонг.

— Не възразявам. Но не е необходимо да го правиш, ако не искаш. Сега е моята вахта.

— Нямам нищо против.

Лонг се намъкна в костюма си и излезе от херметичната камера. Най-сигурният белег, че е новак в играта беше това, че можеше да преброи колко пъти бе излизал в космоса в костюм. Това беше петият му път.

Започна да се придвижва по най-близкия кабел, като местеше дланите си една след друга и усещаше вибрирането на мрежата през металната си ръкавица.

Той прогори серийния им номер в гладкия метал на резервоара. В празнотата на космоса нямаше какво да окисли стоманата. Тя просто се топеше и изпаряваше, а после се кондензираше на няколко метра от енергийния лъч и превръщаше повърхността, до която се докосваше, в матова, прахообразна сивота.

Лонг се залюля назад към кораба.

Отново вътре, той свали шлема си, побелял и натежал от скрежа, който се беше образувал веднага, щом бе влязъл.

Първото, което чу, беше гласът на Суенсън, носещ се от радиото с онази почти неразпознаваема ярост:

— ... право на комисаря. По дяволите, тази игра си има правила!

Риос седна обратно, без да се разтревожи.

— Виж, той навлезе в моя сектор. Забелязах го късно и го преследвах в твоя. Нямаше да можеш да го хванеш с Марс зад гърба

си. Върна ли се, Лонг?

Той изключи.

Сигналният бутон продължаваше да беснее срещу него, но Риос не му обърна внимание.

— При комисаря ли ще отиде? — попита Лонг.

— Няма никакъв шанс. Просто се държи така, защото това нарушава монотонността. Няма предвид нищо конкретно. Той знае, че резервоарът си е наш. А как ти харесва онова парче, а, Тед?

— Доста е добро.

— Доста добро? Та то е страхотно! Почакай да го обърна.

Страничните двигатели изхвърлиха пара и корабът леко се завъртя около резервоара. Резервоарът го последва. След трийсет минути те представляваха гигантска топка, която се въртеше в празнотата. Лонг провери „Ефемерис“ за разположението на Деймос.

В един точно изчислен момент кабелите освободиха магнитното си поле и резервоарът полетя светкавично по допирателна траектория, която след около ден щеше да го отведе на необходимото разстояние от складовете за резервоари на марсианския спътник.

Риос наблюдаваше отдалечаването му. Чувстваше се добре. Той се обърна към Лонг.

— Днес е чудесен ден за нас.

— Ами какво ще кажеш за речта на Хайлдър? — попита Лонг.

— Какво? На кого? А, това ли. Слушай, ако трябваше да се притеснявам за всяко нещо, което е казал някой проклет земянин, нямаше изобщо да мога да спя. Забрави го.

— Не мисля, че трябва да го забравяме.

— Ти си смахнат. Не ми досаждай с това, а? Защо не поспиш малко?

4.

Тед Лонг намери широчината и височината на главната магистрала на града за ободряващи. Бяха изминали два месеца, откакто комисарят бе обявил мораториум върху боклукчийството и бе изтеглил от космоса всички кораби, но това чувство за ширнала се гледка не преставаше да вълнува Лонг. Дори мисълта, че мораториумът е обявен в очакване на решение от страна на Земята да наложи новото си настояване за икономии на вода и да определи лимит за боклукчийството, не го хвърляше в пълно униние.

Покривът на булеварда беше боядисан в светец светлосиньо, навярно като старомодна имитация на земното небе. Тед не бе сигурен. Стените се осветяваха през пробитите в него многобройни прозорци.

Някъде в далечината, през бръмченето на уличното движение и приглушения шум от стъпките на подминаващите го хора, той чуваше откъслечните взривове от пробиването на нови канали в кората на Марс. През целия си живот бе слушал такива взривове. Когато беше роден, земята, по която ходеше, бе част от солидна, недокосната скала. Градът растеше и щеше да продължава да расте — стига Земята да го допуснеше.

Той зави в една пресечка, по-тъсна и не толкова ярко осветена, в която витрините на магазините отстъпваха място на жилищни блокове, всеки с редица лампи по фасадата. Купувачите и уличното движение бяха заменени от по-бавно движещи се хора и шумни хлапетии, които досега бяха успели да се изплъзнат от майчините си привиквания за вечеря.

В последния момент Лонг си спомни обществените удобства и се отби в магазина за вода на ъгъла.

Той подаде манерката си.

— Напълнете я догоре.

Дебелият магазинер развъртя капачката и погледна вътре. После разклати манерката и накара водата да забълбука.

— Не е останало много — жизнерадостно отбеляза той.

— Да — съгласи се Лонг.

Магазинерът напълни манерката с вода, като държеше гърлото ѝ близо до края на маркуча, за да не разлее нищо. Индикаторът за вместимост се завъртя. Човекът завинти обратно капачката.

Лонг подаде монетите и пое манерката си. Сега тя подрънкваше на хълбока му с приятна тежест. Винаги беше неловко да отидеш на гости на някое семейство, с празна манерка. Сред момчетата това нямаше значение. Във всеки случай, не чак толкова голямо.

Той влезе в коридора на номер 27, изкачи късото стълбище и спря с палец на звънеца.

Гласовете можеха да се чуят съвсем ясно.

Единият беше женски, малко писклив.

— За теб е нещо съвсем нормално да посрещаш приятелите си боклукчии тук, нали? И сигурно трябва да съм ти благодарна, че си успял да си останеш вкъщи два месеца в годината. О, съвсем достатъчно е, че си прекарал с мен ден-два. Най-последно, това са си пак боклукчии.

— У дома съм вече от дълго време — рече мъжки глас, — пък и става дума за работа. В името на Марс, Дора. Скоро ще бъдат тук.

Лонг реши да изчака малко, преди да позвъни. Това можеше да им даде възможност да стигнат до по-неутрална тема.

— Какво ме интересува, ако дойдат? — възрази Дора. — Нека ме чуят. И нямам нищо против комисарят да продължи мораториума завинаги. Чуваш ли ме?

— А от какво ще живеем? — проехтя разгорещеният мъжки глас. — Това ми кажи.

— Ще ти кажа. Можеш да си изкарваш прилично и честно прехраната точно тук, на Марс, като всички останали. В целия блок само аз съм боклукчийска вдовица. Точно това съм — вдовица. Даже по-лошо от вдовица, защото ако бях такава, поне щях да имам възможност да се омъжа за някой друг... Какво каза?

— Нищо. Съвсем нищо.

— О, знам какво каза. Сега ме чуй, Дик Суенсън...

— Казах само — извика Суенсън, — че вече зная защо боклукчиите обикновено не се женят.

— И ти не трябваше да го правиш. Уморих се всички съседни да ме съжаляват, да се подсмивват и да питат кога ще се върнеш у дома.

Другите хора могат да бъдат минни инженери, чиновници и даже пробивачи на тунели. Жените на пробивачите на тунели поне имат приличен семеен живот и децата им не растат като скитници. Питър все едно, че няма баща...

Изад вратата долетя тънък, момчешки, сопранов глас. Идваше малко по-отдалече, като че ли от друга стая.

— Ей, мамо, какво е „скитник“?

Дора повиши глас.

— Питър! Занимавай се с домашното си.

Суенсън тихо каза:

— Не е правилно да разговаряме по този начин пред детето. Каква представа ще получи за мен?

— Тогава си остани у дома и му дай по-добра представа.

Гласът на Питър се чу отново.

— Ей, мамо, когато порасна, ще стана боклукчия.

Прозвучаха бързи стъпки. Последва кратко затишие, а сетне пронизителното: „Мамо! Ей, мамо! Пусни ми ухото! Какво съм направил?“ и подсмъркващо мълчание.

Лонг използва момента и енергично натисна звънеца.

Суенсън отвори вратата, като приглаждаше надолу брадата си и с двете си ръце.

— Здравей, Тед — с унил глас рече той. А после силно извика: — Тед е тук, Дора. Къде е Марио, Тед?

— Ще дойде след малко — отвърна Лонг.

Дора забързано се появи от съседната стая — дребна, тъмна жена с изпито лице и коса, в която едва бяха започнали да се показват сиви нишки, сресана назад от челото.

— Здравей, Тед. Ял ли си?

— Много добре, благодаря. Не съм ви попречил, нали?

— Съвсем не. Свършихме отдавна. Искаш ли малко кафе?

— С удоволствие. — Тед откачи манерката си и я предложи.

— Боже мой, няма нужда. Имаме много вода.

— Настоявам.

— Е, тогава...

Тя се върна обратно в кухнята. През въртящата се врата Лонг зърна съдове, поставени в „Сикотърг“, „безводният препарат, който се просмуква и абсорбира мазнината и мръсотията до блясък. Трийсет

грама вода ще изплакнат два и половина квадратни метра съдова повърхност. Купете си «Сикотърг». «Сикотърг» просто изчиства добре, кара съдовете ви да блестят, ликвидира разхищенията на вода...“

Мелодията зави в ума му и Лонг я прекъсна с разговор.

— Как е Пийт? — попита той.

— Добре, добре. Детето е в четвърти клас. Знаеш, че не се връщам да го виждам често. Е, когато се върнах последния път, той ме погледна и каза...

Това продължи известно време и не беше толкова зле, колкото умните изказвания на умни деца, цитирани от глупави родители.

На вратата се позвъни и влезе Марио Риос, намръщен и зачервен.

Суенсън бързо пристъпи към него.

— Слушай, не споменавай нищо за ловене на резервоари. Дора още си спомня как откъсна оня резервоар клас „А“ от моята територия, а сега не е в настроение.

— Кой, по дяволите, иска да разговаря за резервоари? — Риос смъкна обточеното с кожа яке, хвърли го на облегалката на стола и седна.

Дора влезе през въртящата се врата, погледна със синтетична усмивка новодошлия и каза:

— Здравей, Марио. Едно кафе и за теб?

— Да — отвърна той, като автоматично се пресегна за манерката си.

— Просто използвай малко повече от моята вода, Дора — бързо се намеси Лонг. — Ще остане да ми я дължи.

— Да — кимна Риос.

— Какво има, Марио? — попита Лонг.

— Давай — мрачно го подкани Риос. — Кажу ми, че си ме предупредил. Преди година, когато Хайлдър произнесе онази реч, ти ме предупреди. Кажу ми го.

Лонг сви рамене.

— Те определиха квота — продължи Риос. — Преди петнайсет минути съобщиха новината.

— Е?

— Петдесет хиляди тона вода на пътуване.

— Какво? — вбесен извика Суенсън. — Не можеш да излетиш от Марс с петдесет хиляди!

— Такава е целта. Това е съзнателно изкормване. Край на боклукчийството.

Дора влезе с кафето и го поднесе.

— Какви са тези приказки за края на боклукчийството? — попита тя много твърдо и Суенсън доби безпомощен вид.

— Изглежда — отвърна Лонг, — ни ограничават на петдесет хиляди тона, а това означава, че повече не можем да пътуваме.

— Е, какво пък? — Дора отпи от кафето си и радостно се усмихна. — Ако искате да чуете мнението ми, това е добре. Време е всички вие, боклукчиите, да си намерите хубава, сигурна работа тук, на Марс. Не съм ли права? Не е живот да сновеш из целия космос...

— Моля те, Дора — обади се Суенсън.

Риос почти изсумтя.

Дора вдигна вежди.

— Само ви казвам мнението си.

— Моля те, чувствай се свободна да го направиш — галантно махна с ръка Лонг. — Но бих искал да уточня нещо. Петдесетте хиляди са само подробност. Знаем, че Земята — или поне партията на Хайлдър — иска да направи политически капитал от кампанията за икономии на водата, тъй че ние сме в неизгодна позиция. Някак си трябва да взимаме вода, иначе те ще ни отрежат съвсем, нали?

— Ами, естествено — отвърна Суенсън.

— Но въпросът е как, нали?

— Ако е само до взимането на вода — рече Риос във внезапен словесен изблик, — можем да сторим само едно и ти го знаеш. Ако земяните не ни дават вода, ние ще си я вземем. Водата не им принадлежи, само защото бащите и дедите им адски са се страхували да напуснат тлъстата си планета. Водата принадлежи на хората, където и да са те. Ние сме хора и водата е и наша. Имаме право на нея.

— Как предлагаш да я вземем? — попита Лонг.

— Просто! На Земята имат океани от вода. Не могат да сложат стражи на всеки квадратен километър. Можем да се спуснем откъм нощната страна на планетата, когато си поискаме, да си напълним резервоарите, а после да изчезнем. Как ще ни спрат?

— По много начини, Марио. Как забелязваш резервоарите в космоса на разстояние от сто хиляди километра? Един дребен метален резервоар в целия този космос. Как? С радар. Мислиш ли, че на Земята

нямат радари? Мислиш ли, че ако Земята ни заподозре в кражба на вода, за нея ще е трудно да постави мрежа от радари, за да засича пристигащите от космоса кораби?

Дора възмутено се намеси.

— Ще ти кажа нещо, Марио Риос. Съпругът ми няма да участва в каквито и да било набези за вода, за да върви в крак със своето боклукчийство.

— Не е само до боклукчийството — въздъхна Марио.

— След това ще започнат да ни орязват за всичко останало. Трябва да ги спрем сега.

— Но така или иначе, на нас не ни трябва водата им — възрази Дора. — Ние не сме Луната или Венера. Добиваме достатъчно вода от полярните шапки, за да задоволяваме всичките си нужди. Имаме воден кран даже в този апартамент. Такива има във всички апартаменти в блока.

— Домакинството е най-малкото — поклати глава Лонг. — Мините използват вода. А какво ще правим с хидропонните резервоари?

— Точно така — рече Суенсън. — Ами хидропонните резервоари, Дора? Те трябва да са пълни с вода, а идва време да уредим производството на своя собствена прясна храна, вместо да разчитаме на кондензираните стоки, които ни карат от Земята.

— Чуйте го — презрително каза Дора. — Какво знаеш ти за пресните храни? Никога не си ял такива.

— Ял съм повече, отколкото си мислиш. Спомняш ли си онези моркови, които донесох веднъж?

— Е, с какво бяха чак толкова чудесни? Ако питаш мен, добре опеченото протобрашно е много по-вкусно. А и по-здравословно. Просто изглежда, че сега е модерно да се разговаря за пресни зеленчуци, защото увеличават налозите за онези хидропонни градини. След време, всичко това ще отmine.

— Не мисля така — възрази Лонг. — Във всеки случай не и от само себе си. Хайлдър навярно ще бъде следващият координатор и тогава нещата могат наистина да се влошат. Ако намалят и доставките на храни...

— Е, тогава — извика Риос, — какво ще правим? Пак казвам — да си я вземем! Да си вземем водата!

— А аз казвам, че не можем да го направим, Марио. Не виждаш ли, че това, което предлагаш ти, е пътят на Земята, пътят на земяните? Опитваш се да упорстваш за пъпната връв, която свързва Марс със Земята. Не можеш ли да се освободиш от нея? Не можеш ли да видиш пътя на марсианците?

— Не, не мога. Ти ми кажи.

— Ще го направя, ако слушаш. Когато мислим за Слънчевата система, за какво си мислим? За Меркурий, Венера, Земята, Луната, Марс, Фобос и Деймос. Ето — седем тела, това е всичко. Но те представляват 1% от Слънчевата система. Ние, марсианците, сме точно на ръба на другите 99%. Там навън, в посока обратна на Слънцето, има невероятно количество вода!

Другите зяпнаха.

Суенсън неуверено каза:

— Имаш предвид пластовете лед на Юпитер и Сатурн ли?

— Не конкретно тях, но ще признаеш, че това е вода. Повече от хиляда километров пласт вода е много вода.

— Но целият е покрит със слой амоняк или... или с нещо друго, нали? — попита Суенсън. — А и не можем да се приземяваме на по-големите планети.

— Зная — кимна Лонг, — но не съм казал, че това е отговорът. По-големите планети не са единствените обекти там. Ами астероидите и спътниците? Веста е астероид с диаметър триста и двайсет километра и е само едно голямо парче лед. Една от луните на Сатурн представлява предимно лед. Какво ще кажете за това?

— Никога ли не си бил в космоса, Тед? — попита Риос.

— Знаеш, че съм бил. Защо питаш?

— Естествено, знам, че си бил, но все още приказваш като земянин. Помислял ли си за разстоянията? Средният астероид е най-близо на сто деветдесет и два милиона километра от Марс. Това е два пъти повече от маршрута Венера-Марс и знаеш, че почти никой лайнер не го изминава на един път. Обикновено спират на Земята или на Луната. Най-последно, колко дълго очакваш някой да остане в космоса, човече?

— Не знам. Ти какво ще кажеш?

— Сам знаеш. Не е необходимо да ме питаш. Шест месеца. Има го в наръчниците. След шест месеца, ако още си в космоса, ставаш

обект на психотерапията. Нали, Дик?

Суенсън кимна.

— И това са само астероидите — продължи Риос. — От Марс до Юпитер са петстотин двайсет и осем милиона километра, а до Сатурн са хиляда сто и двайсет милиона. Как е възможно някой да се справи с таква разстояние? Да предположим, че поддържаш стандартна скорост или дори, че стигнеш до двеста киломили в час. Това ще ти отнеме — чакай да видим, като вземем под внимание времето за ускорение и намаляване на скоростта — около шест-седем месеца, за да стигнеш до Юпитер и близо година, за да стигнеш до Сатурн. Разбира се, теоретично, можеш да вдигнеш скоростта до милион и шестстотин хиляди километра в час, но откъде ще вземеш вода, за да го направиш?

— Бре — каза един тънък гласец, свързан с изцапан нос и кръгли очи. — Сатурн!

Дора се изви на стола си.

— Питър, марш обратно в стаята си!

— О, мами.

— Недей ме „мамосва“. — Тя се приповдигна от стола си и Питър изчезна.

— Хм, Дора, защо не му правиш компания за малко — предложи Суенсън. — Трудно е да се съсредоточи върху домашното си, когато всички ние разговаряме тук.

Дора упорито се намуси и остана на мястото си.

— Ще остана при вас, докато не разбере какво е замислил Тед Лонг. Веднага ви казвам, че не ми харесва как звучи.

— Е, Юпитер и Сатурн нямат значение — нервно каза Суенсън. — Сигурен съм, че Тед не разчита на тях. Но какво ще кажете за Веста? Можем да стигнем дотам за десет-дванайсет седмици и още толкова на обратно. Диаметърът ѝ е триста и двайсет километра. Това са шест милиона и четиристотин хиляди кубични километра лед!

— И какво от това? — попита Риос. — Какво ще правим на Веста? Ще копаем леда ли? Ще инсталираме минни съоръжения? Знаете ли колко време ще ни отнеме това?

— Говоря за Сатурн, не за Веста — отвърна Лонг.

Риос се обърна към някаква невидима публика.

— Казвам му хиляда сто и двацет милиона километра, а той продължава да говори.

— Добре — рече Лонг, — да предположим, че ми кажеш откъде знаеш, че можем да изкараме в космоса само шест месеца, Марио?

— Това е общоизвестно, по дяволите.

— Защото така пише в „Наръчника на космическите полети“. Това са данни, събрани от земни учени, от опита на земни пилоти и космонавти. Все още разсъждаваш в земянски стил. Няма да се научиш да мислиш по марсиански.

— Мароканецът може и да е марсианец, но пак си е човек.

— Ама как можете да сте толкова заслепени? Колко пъти, момчета, сте били навън за по над шест месеца без прекъсване?

— Това е друго — възрази Риос.

— Защото сте марсианци ли? Защото сте професионални боклукчии?

— Не. Защото не сме на полет. Можем да се върнем на Марс, когато си пожелаем.

— Но не го правите. Точно това искам да кажа. Жителите на Земята имат огромни кораби с филмотеки, с петнайсетчленни екипажи плюс пътниците. И все пак могат да останат навън максимум шест месеца. Марсианските боклукчии имат кораби с две кабинни и само с един партньор. Ала издържаме повече от шест месеца.

— Предполагам, че искаш да останеш на кораба в продължение на година и да отидеш на Сатурн — обади се Дора.

— Защо не, Дора? — отвърна Лонг. — Можем да го направим. Не виждаш ли, че можем? Жителите на Земята не могат. Те имат реален свят. Имат открито небе и прясна храна, целия въздух и вода, които пожелаят. За тях животът на кораба е ужасна промяна. Именно поради тази причина повече от шест месеца е прекалено много за тях. Марсианците са различни. Ние живеем на кораб през целия си живот.

Точно това е Марс — кораб. Той е просто един голям кораб с диаметър седем хиляди и двеста километра и с една мъничка кабина, населена от петдесет хиляди души. Затворен е като кораб. Дишаме пакетиран въздух и пием пакетирана вода, които постоянно пречистваме. Ядем същите хранителни дажби, които ядем и на кораба. Когато се качваме на борда, ние правим това, което сме правили през

целия си живот. Можем да го издържим и за много повече от година, ако се налага.

— И Дик ли? — попита Дора.

— Всички можем.

— Е, Дик не може. За теб всичко това е в реда на нещата, Тед Лонг, както и за този крадец на резервоари тук, за този Марио — да приказвате за едногодишни пътувания. Вие не сте женени. Дик обаче е. Има съпруга, има дете и това му стига. Може просто да си намери постоянна работа тук, на Марс. За Бога, да предположим, че отидете на Сатурн и откриете, че там няма вода. Как ще се върнете? Даже да ви е останала вода, ще е свършила храната ви. Това е най-смешното нещо, което съм чувала някога.

— Не. Чуй ме сега — непроницаемо каза Лонг. — Обмислил съм го. Разговарял съм с комисар Санков и той ще помогне. Но трябва да имаме кораби и хора. Аз не мога да ги осигуря. Хората няма да се вслушат в мен. Аз съм новак. Вие двамата сте известни и уважавани. Вие сте ветерани. Ако ме подкрепите, даже да не дойдете лично, ако просто ми помогнете да убедя останалите, да намеря доброволци...

— Първо — раздразнено го прекъсна Риос, — ще трябва да дадеш доста повече обяснения. Като стигнем на Сатурн, къде е водата?

— Точно това му е хубавото — отвърна Лонг. — Точно затова трябва да е Сатурн. Водата там просто плува наоколо в космоса и чака да я вземем.

5.

Когато Хамиш Санков беше дошъл на Марс, не съществуваше такова нещо, като местен марсианец. Сега тук имаше двестатина бебета, чиито дядовци бяха родени на Марс — местни вече трето поколение.

Когато беше дошъл като юноша, Марс не бе нищо повече от купчина приземени космически кораби, свързани с херметично затворени подземни тунели. През годините бе видял как масово израстват сгради, как подават тъните си муцуни в рядката, негодна за дишане атмосфера. Бе видял как се появяват огромни складове, които можеха да погълнат целите космически кораби, заедно с товарите им. Бе видял мините да изникват от нищото и да се превръщат в огромни вдлъбнатини в кората на Марс, а населението стигна от петдесет до петдесет хиляди.

Те го караха да се чувства стар, тези отдавнашни спомени — те и още по-смътните спомени, предизвикани от присъствието на този земянин пред него. Посетителят му върна към живот онези отдавна забравени и изхвърлени мисли за един мек и топъл свят, който беше мил и нежен към човечеството като майчина утроба.

Земянинът изглеждаше току-що излязъл от онази утроба. Не много висок, не много слаб — всъщност, определено пълен. Тъмна коса с елегантни ситни къдри изящен малък мустак и отлично почистена кожа. Облеклото му беше в същия стил — толкова свежо и изгладено, колкото изобщо можеше да бъде пластекът.

Собствените дрехи на Санков бяха марсианско производство, удобни и чисти, но вече отдавна старомодни. Лицето му беше набръчкано, косата чисто бяла, а адамовата му ябълка се движеше, когато говореше.

Земянинът беше Майрън Дигби, член на Общото събрание на Земята. Санков беше комисар на Марс.

— Всичко това ни нанася силен удар, представителю — заяви Санков.

— То нанася силен удар и на повечето от нас, комисарю.

— Хм-хм. Тогава не съм в състояние честно да кажа, че мога да го разбера. Естествено, ясно ви е, че не мога да вникна в земните порядки, само защото съм роден там. На Марс се живее трудно, представителю, и вие трябва да го осъзнаете. Необходимо е много кръстосване на космоса, само за да ни бъде доставена храна, вода и суровини, та да можем да преживеем. Не е останало много място за книги и нови филми. Даже видеопрограмите стигат до Марс с цял месец по-късно, когато Земята е в конюнкция, и дори тогава никой няма много време за слушане.

В офиса ми се получава седмично резюме на филмите от „Планетари Прес“. Обикновено нямам време да му обърна внимание. Може би ще ни наречете провинциалисти и ще бъдете прав. Когато се случи нещо подобно, единственото, което можем да сторим, е безпомощно да се гледаме един друг.

— Сигурно не искате да кажете, че хората ви на Марс не са чули за кампанията на Хайлдър срещу разхитителите — бавно каза Дигби.

— Не, не мога да кажа точно това. Има един млад боклукчия, син на мой добър приятел, загинал в космоса — неуверено се почеса отстрани по врата Санков, — чието хоби е да чете материали за земната история и подобни неща. Той хваща видеопредавания, когато е в космоса, и е слушал онзи човек, Хайлдър. Доколкото разбирам, това е била първата реч на Хайлдър срещу разхитителите.

Младежът дойде при мен да ми каже. Естествено, не го приех много насериозно. Известно време след това преглеждах филмите на „Планетари Прес“, но за Хайлдър и за това, което го е направило да изглежда толкова забавен, не се споменаваше много.

— Да, комисарю — рече Дигби, когато започна, всичко това приличаше на майтап.

Санков протегна настрани от бюрото си чифт дълги крака и ги кръстоса в глезените.

— Струва ми се, че все още си е така. Какъв е доводът му? Изразходваме вода. Опитал ли се е да хвърли поглед на някои изчисления? Имам ги тук всичките. Донесоха ми ги, когато пристигна този комитет.

Изглежда, че Земята има шестстотин и четирийсет милиона кубични километра вода в океаните си и всеки кубичен километър

тежи близо три милиарда тона. Това е много вода. Ние използваме за космически полети част от това количество. Тласъкът е предимно в гравитационното поле на Земята, което означава, че изхвърлената вода се връща в океаните. Хайлдър не включва това в сметката. Като казва, че се разхищават милион тона вода на полет, той лъже. Всъщност е по-малко от сто хиляди тона.

Да предположим сега, че правим петдесет хиляди полета на година. Не е така, разбира се, не са даже и хиляда и петстотин. Но да речем, че са петдесет хиляди. Взимам под внимание, че с времето ще има значително увеличение. При петдесет хиляди полета, всяка година в космоса ще се загубва един и половина кубичен километър вода. Това означава, че след милион години, Земята ще загуби *четвърт процент* от цялото си налично количество вода!

Дигби протегна ръце с дланите нагоре и ги остави да се отпуснат.

— Комисарю, в своята кампания срещу Хайлдър „Междупланетни сплани“ използва подобни изчисления, но не можете да победите една невероятна, изпълнена с емоция енергия, само със студена математика. Този човек, Хайлдър, измисли име — „разхитители“. Бавно превърна това име в колосален заговор — банда брутални печалбари ограбват Земята за собствената си незабавна изгода.

Обвини правителството, че ги крие, Събранието — че се управлява от тях, пресата — че е тяхна собственост. За съжаление, всичко това не изглежда абсурдно на средния човек. Той знае отлично какво могат да причинят на земните ресурси разни егоисти. Знае какво е станало със земния нефт през Периода на бедите например, и как е бил унищожен хумусът.

Когато фермерите търпят суша, не ги е грижа, че количеството загубена при космически полети вода е само нищожна капчица, щом се касае за целия воден запас на Земята. Хайлдър им дава кого да винят и това е възможно най-голямата утеха в бедата. Няма да се откажат от нея заради никакви си изчисления.

— Точно това ме озадачава — призна Санков. — Може би е защото не знам как стават нещата на Земята, но ми се струва, че там няма толкова фермери, които да търпят суша. Доколкото успях да разбера от резюметата на новините, тези хора на Хайлдър са

малцинство. Защо Земята тръгва с неколцина фермери и смахнати, които ги подстрекават?

— Защото, комисарю, съществуват такива неща, като разтревожени човешки същества. Стоманодобивната промишленост разбира, че епохата на космическите полети ще набляга все повече на леките, нежелезни сплави. Различните миньорски профсъюзи се тревожат от извънземната конкуренция. Всеки жител на Земята, който не може да намери алуминий, за да си построи къща от сглобяеми елементи, е сигурен, че това е така, защото алуминият отива на Марс. Познавам един професор по археология, който е в движението срещу разхитителите, защото не може да получи държавна субсидия за разкопките си. Той е убеден, че всички държавни пари отиват за проучвания в областта на ракетите и космическата медицина и това го възмущава.

— По всичко изглежда, че хората на Земята са съвсем различни от нас тук, на Марс — каза Санков. — Но какво прави Общото събрание? Защо трябва да слуша Хайлдър?

Дигби кисело се усмихна.

— Политиката не е приятна за обяснение. Хайлдър внесе закона за създаване на комитет за разследване на разхитителството при космическите полети. Може би три четвърти или повече от членовете на Общото събрание бяха против такова разследване, като непоносимо и безполезно разрастване на бюрокрацията — каквото всъщност си е. Но пък как който и да било законодател би могъл да е срещу едно обикновено разследване на разхитителството? Би прозвучало така, като че ли се бои или крие нещо. Би прозвучало така, като че ли той самият лично печели от разхитителството. Хайлдър изобщо не се страхува да отправя такива обвинения и, верни или не, те биха били решителен фактор за гласоподавателите на следващите избори. Законът беше гласуван.

И тогава бе повдигнат въпросът за назначаване на членове на комитета. Онези, които бяха срещу Хайлдър, се дърпаха — това щеше да означава решения, които непрекъснато щяха да са объркващи. Оставането извън комитета би направило тези представители много по-малко уязвими за Хайлдър. Резултатът е, че аз съм единственият му член, който е откровено срещу Хайлдър и това може да ми струва преизбирането.

— Ще ми бъде неприятно да чуя това, представителю — рече Санков. — Изглежда, че Марс няма толкова приятели, колкото си мислехме. Не бихме искали да загубим един от тях. Но ако Хайлдър спечели, какво цели той?

— Струва ми се — отвърна Дигби, — че е очевидно. Иска да стане следващият световен координатор.

— Мислите ли, че ще успее?

— Ако не стане нещо, което да го спре, ще успее.

— И тогава какво? Ще изостави ли тази кампания срещу разхитителството?

— Не мога да кажа. Не знам дали е разработил плановете си за тогава. Все пак, ако искате да чуете предположението ми, той не би могъл да изостави кампанията и да поддържа популярността си. Нещата вече са извън контрол.

Санков се почеса отстрани по врата.

— Добре. В такъв случай ще ви помоля за съвет. Какво можем да направим ние тук, на Марс? Вие познавате Земята. Знаете положението. Ние не. Кажете ни как да постъпим?

Дигби се изправи и се приближи до прозореца. Погледна към ниските куполи на други сгради — червени каменни, съвсем самотно безцветни, лилаво небе и съсухрено слънце.

Без да се обръща, той подхвърли:

— Наистина ли ви харесва на Марс, хора?

Санков се усмихна.

— Повечето от нас не познават много който и да било друг свят, представителю. Струва ми се, че Земята ще бъде за тях нещо странно и неудобно.

— Но марсианците не биха ли могли да свикнат с нея? Не е трудно. Не бихте ли могли да се научите да се наслаждавате на привилегията да дишате въздух под открито небе? Някога сте живял на Земята. Спомняте ли си как беше?

— Спомням си нещо. И все пак, изглежда няма да е лесно за обяснение. Земята просто си е там. Тя пасва на хората и хората ѝ пасват. Хората приемат Земята по начина, по който я намират. Марс е друго. Той е някак си некултивиран и не пасва на хората. Те трябва да направят нещо от него. Трябва да *построят* нов свят, а не да приемат това, което намират. Марс още не е нещо особено, но ние строим и

когато свършим, ще разполагаме точно с това, което искаме. Страхотно чувство е да знаеш, че строиш нов свят. След това Земята няма да ни бъде интересна.

— Сигурно обикновеният марсианец не изпитва такова философско задоволство да води този ужасно тежък живот заради бъдеще, което навярно е отдалечено със стотици поколения — усъмни се представителят.

— Не-е, не е точно така. — Санков вдигна десния си глезен върху лявото си коляно и започна да се люлее, докато говореше. — Както казах, марсианците приличат много на жителите на Земята, което означава, че са човешки същества, а човешките същества не се занимават много с философия. В един растящ свят има за какво да се живее, независимо дали често мислиш за това, или не.

Когато за пръв път дойдох на Марс, баща ми редовно пращаше писма. Беше счетоводител и просто си остана такъв. Когато почина, Земята не беше много по-различна от онова, което е била при раждането му. Не е видял да се случва нищо. Всеки ден е бил като всеки друг ден, а животът е бил просто начин да си прекараш времето, докато умреш.

На Марс е друго. Всеки ден има нещо ново — градът е по-голям, вентилационната система получава нов тласък, водните линии от полюсите са се изгладили. Точно сега планираме да изградим свое собствено дружество за филмови новини. Ще го наречем „Марс Прес“. Ако не си живял, когато нещата навсякъде около теб се развиват, никога няма да разбереш колко прекрасно те кара да се чувстваш това.

Не, представителю, Марс е мъчен и тежък, а Земята е много по-спокойна, но ми се струва, че ако вземете нашите момчета там, ще бъдат нещастни. Навярно повечето от тях няма да са в състояние да разберат защо, но ще се чувстват изгубени, изгубени и безполезни. Струва ми се, че мнозина от тях никога няма да успеят да се приспособят.

Дигби се извърна от прозореца, а гладката, розова кожа на челото му се бе набръчкала от намръщването му.

— В такъв случай, комисарю, съжалявам за вас. За всички вас.

— Защо?

— Защото не мисля, че хората ви на Марс могат да направят нещо. Или хората на Луната и Венера. Няма да стане сега, може би

няма да стане и след година-две или дори след пет. Но много скоро всички вие ще трябва да се върнете на Земята, освен ако...

Белите вежди на Санков се извиха ниско над очите му.

— Е?

— Освен ако не откриете друг източник на вода, а не планетата Земя.

Санков поклати глава.

— Не изглежда много вероятно, нали?

— Не много.

— И смятате, че няма друг шанс?

— Никакъв.

Дигби каза това и излезе, а Санков остана продължително загледан в нищото, преди да набере една комбинация от местната комуникационна линия.

След малко Тед Лонг го погледна.

— Беше прав, синко — въздъхна Санков. — Нищо не могат да направят. Даже онези, на които им е ясно, ме няма начин. Откъде разбра?

— Комисарю — отвърна Лонг, — когато сте прочел всичко, което можете, за Периода на бедите, особено за двацети век, нищо в областта на политиката не е в състояние истински да ви изненада.

— Е, може би. Във всеки случай, синко, представител Дигби съжالياва за нас, ужасно съжالياва, може да се каже, но това е всичко. Казва, че ще трябва да напуснем Марс... или да намерим вода някъде другаде. И е убеден, че не можем да намерим вода никъде другаде.

— Знаете, че можем, нали, комисарю?

— Знам, че *бихме могли*, синко. Това е страхотен риск.

— Ако намеря достатъчно доброволци, рискът си е наша работа.

— Как върви?

— Не е зле. Някои от момчетата са вече на моя страна. Уговорих Марио Риос например, а вие знаете, че той е от най-добрите.

— Точно там е проблемът — доброволците ще са най-добрите мъже, които имаме. Не ми се иска да го допусна.

— Ако се върнем, ще си струва.

— Ако! Това е голяма дума, синко.

— Опитваме се да направим и голямо нещо.

— Е, дадох дума, че ако не намеря подкрепа на Земята, ще се погрижа резервоарът на Фобос да ви осигури цялата вода, която ви трябва. Успех!

6.

Осемстотин хиляди километра над Сатурн Марио Риос се люлееше в нищото и сънят беше прекрасен. Той бавно излезе от него и известно време, сам в костюма си, броеше звездите и чертаеше линии между тях.

Отначало, докато седмиците отлитаха, беше същото като боклукчийството, освен разяждащото чувство, че всяка минута означава още хиляди километри отдалечаване от човечеството. Това влошаваше нещата.

Бяха се насочили високо, за да излязат от еклиптиката, докато минават през Астероидния пояс. Това бе изразходвало вода и навярно не беше необходимо. Макар че десетките хиляди светове изглеждат толкова нагъсто, колкото паразити в двуизмерна проекция върху фотографска плака, те въпреки това са разпръснати така нарядко в квадриллионите кубични километри, които компенсират конгломератната им орбита, че само някакво ужасно нелепо съвпадение би довело до сблъсък.

И все пак, те минаха през Пояса и някой изчисли шансовете за сблъсък с фрагмент материя, достатъчно голям, за да предизвика повреда. Цифрата беше толкова ниска, толкова невъзможно ниска, че навярно бе неизбежно на някого да не му дойде желанието за „космическо плуване“.

Дните бяха дълги и многобройни, космосът бе празен, а на пулта за управление беше достатъчен и един човек. Идеята беше естествена.

Първият, рискувал да излезе навън за петнайсетина минути, прояви извънредна смелост. После друг опита за половин час. Постепенно, преди астероидите да останат съвсем зад гърба им, всеки кораб редовно теглеше свободен от вахта член на екипажа, увиснал в космоса, завързан с кабел.

Беше съвсем лесно. Кабелът, от онези, които бяха предназначени за операциите в края на пътуването им, се закрепваше магнитно в двата края, единият за космическия костюм. После изпълзявате от

херметичната камера върху корпуса на кораба и прикрепват там другия край. Спирате за малко, прилепени за металната обвивка с електромагнитите в ботушите си. Сетне ги неутрализирате и правите съвсем леко усилие на мускулите. Бавно, винаги съвсем бавно, се издигате от корпуса — толкова по-бавно, колкото по-голяма е масата на кораба, която се придвижва на еквивалентно по-кратко разстояние надолу. Плуват невероятно, безтегловно в плътната, изпъстрена с петънца чернота. Когато корабът се е придвижил достатъчно надалеч от вас, облечената ви в ръкавица ръка, която продължава да се докосва до кабела, леко го стисва. Прекалено здраво и ще започнете да се движите назад към кораба, а той — към вас. Просто достатъчно здраво и триенето ще ви спре. Тъй като движението ви е било еквивалентно на това на кораба, той изглежда така неподвижен под вас, сякаш е нарисован на невъзможен фон, докато кабелът помежду ви виси на спирала, която няма причини да се опъва.

За очите ви това е половин кораб. Едната половина е осветена от слабото Слънце, което все пак е твърде ярко, за да го погледнете директно без силната закрила на поляризирания визьор на космическия костюм. Другата половина е черно върху черно — невидима.

Космосът ви е обгърнал и всичко е като насън. Костюмът ви е топъл, автоматично възстановява въздуха, имате храна и вода в специални контейнери, от които да можете да ги изсмучете с минимално движение на главата, положени са подходящи грижи за отделяните вещества. И най-вече, повече от всичко останало, владее ви възхитителната еуфория от безтегловността.

Никога през живота си не сте се чувствали така добре. Дните са престанали да бъдат толкова дълги, станали са недостатъчно дълги и твърде малко.

Бяха минали покрай орбитата на Юпитер в точка на около 30 градуса от тогавашното му положение. В продължение на месеци той беше най-яркият обект в небето, като се изключи блестящото бяло грахче, което представлява Слънцето. На най-ярката му светлина някои от боклукчиите настояваха, че виждат Юпитер като малка сфера, сплесната от едната страна, поради нощната сянка.

После, след период от още няколко месеца, той започна да избледнява, докато растеше друга светла точица и накрая стана по-ярка

от Юпитер. Това беше Сатурн, отначало като искряща точка, после като овално, блестящо петно.

(„Защо овално?“ — попита някой и след малко някой друг му отвърна: „Заради пръстените, разбира се“ и това беше очевидно.)

Всички плуваха в космоса по всяко възможно време до края и непрекъснато наблюдаваха Сатурн.

(„Ей, момче, връщай се вътре, по дяволите. Дежурен си.“ „Кой е дежурен? Имам още петнайсет минути до вахтата.“ „Часовникът ти изостава. Освен това вчера ти дадох два̀сет минути.“ „Ти не би дал две минути и на баба си.“ „Хайде, връщай се или излизам без да те чакам.“ „Добре, идвам. Боже мили, какъв шум заради някаква си въшлива минута.“ Но на практика нямаше нито едно сериозно скарване, не и в космоса. Усещането беше прекалено хубаво.)

Сатурн растеше, докато не започна да конкурира и накрая не надмина Слънцето. Пръстените, разположени под широк ъгъл спрямо траекторията им на подхождане, се носеха величествено около планетата, като само малка част бе затъмнена. После, докато се приближаваха, обхватът на пръстените стана още по-обширен, макар и все пак по-тесен, тъй като ъгълът на подхождане постоянно намаляваше.

По-големите луни се показаха в обкръжаващото планетата небе като ярки светулки.

Марио Риос се радваше, че се е събудил, за да може отново да гледа.

Нашарен с оранжево, Сатурн изпълваше половината небе, а нощната сянка го отрязваше мъгляво близо на четвърт от пътя отдясно. Двете кръгли малки петна на яркия фон бяха сенките на две от луните. Отляво и зад Риос (можеше да погледне през лявото си рамо и да го види, а докато го правеше, останалата част от тялото му се придвижи леко надясно, за да запази ъгловото движение) беше белият диамант на Слънцето.

Най-много от всичко обичаше да гледа пръстените. Отляво те излизаха иззад Сатурн — стегната, ярка тройна ивица оранжева светлина. Отдясно началото им бе скрито в нощната сянка, но се появяваха по-близо и по-широко. Колкото по-насам идваха, толкова повече се разширяваха, като отворената част на рог, ставаха по-неясни

и докато погледът ги проследяваше, сякаш изпълваха небето и се изгубваха.

От позицията на флотата на боклукчиите — точно от вътрешната страна на ръба на най-външния пръстен — пръстените се разпръскваха и приемаха истинската си идентичност на феноменален сбор от твърди фрагменти, а не на стегната, солидна ивица светлина, каквато изглеждаха.

Под Риос или по-точно на трийсетина километра по посоката, в която сочеха краката му, се виждаше един от фрагментите на пръстена. Приличаше на голямо петно с неправилна форма, което разваляше симетрията на космоса, с три четвърти яркост. Нощната сянка го разрязваше като с нож. По-нататък имаше други фрагменти, които блещукаха като звезден прах, по-неясни и по-нагъсто разположени, и докато погледът ги следваше надолу, те отново се превръщаха в пръстени.

Фрагментите бяха неподвижни, но това се дължеше само на факта, че корабите бяха влезли в орбита около Сатурн, еквивалентна на тази на външния ръб на пръстените.

Предишния ден, спомни си Риос, бе отишъл на най-близкия фрагмент и беше работил повече от другите, за да му придаде желаната форма. Утре щеше да отиде пак.

А днес — днес плуваше в космоса.

— Марио? — Гласът, който се разнесе от слушалките му, беше въпросителен.

Риос моментално се изпълни с досада. По дяволите, не беше в настроение за компания.

— Тук съм — отвърна той.

— Стори ми се, че забелязах кораба ти. Как си?

— Чудесно. Ти ли си, Тед?

— Да — отвърна Лонг.

— Да не би нещо да се е случило на фрагмента?

— Нищо. Навън съм и плувам.

— Ти ли?

— От време на време ме хваща и мен. Красиво е, нали?

— Прекрасно — съгласи се Риос.

— Знаеш ли, чел съм книги за Земята...

— Земянски книги, искаш да кажеш. — Риос се прозя и откри, че при тези обстоятелства му е трудно да използва израза с подходящо количество яд.

— ... и понякога чета описания на хора, които лежат на тревата — продължи Лонг. — Знаеш онова зелено нещо, дето прилича на тънки, дълги парченца хартия, което е навсякъде по земята там. Та гледат нагоре към синьото небе с плаващи в него облаци. Гледал ли си някога такива филми?

— Естествено. Не ме привлича. Изглежда студено.

— Предполагам, обаче, че не е. Най-после, Земята е доста близо до Слънцето и казват, че атмосферата им е достатъчно гъста, за да поддържа топлината. Трябва да призная, че лично на мен би ми било неприятно да остана под открито небе само по дрехи. И все пак си представям, че на тях им харесва.

— Земяните са смахнати! Приказват за дърветата, за големите кафяви дънери и за ветрове, въздушни движения, нали знаеш?

— Имаш предвид чертежи. Могат да си задържат и това. Няма значение. Въпросът е, че го описват красиво, почти със страст. Много пъти съм се чудил. „Как изглежда в действителност? Ще го почувствам ли някога или това е нещо, което само един земянин може да изпита?“ Толкова често съм усещал, че ми липсва нещо жизненоважно. Вече знам какво трябва да е. Това е. Пълен покой наред изпълнена с красота вселена.

— На тях няма да им хареса — рече Риос. — На земяните, искам да кажа. Толкова са свикнали със собствения си въшлив малък свят, че не биха оценили какво е да плуваш и да гледаш надолу към Сатурн. — Той леко тласна тялото си и започна да се люлее напред-назад около центъра на масата си, бавно и успокоително.

— Да, и аз мисля така — съгласи се Лонг. — Те са роби на планетата си. Дори да дойдат на Марс, едва децата им ще бъдат свободни. Някой ден ще има звездни кораби — огромни, просторни кораби, които ще могат да носят хиляди хора и да поддържат личното им равновесие в продължение на десетилетия, а може би и на векове. Човечеството ще се пръсне из цялата галактика. Но хората ще трябва да прекарват живота си на борда, докато не бъдат създадени нови методи за междузвездно пътуване, тъй че именно марсианците, а не

привързаните към планетата си земяни, ще колонизират вселената. Неизбежно е. Така трябва да бъде. Това е пътят на марсианците.

Но Риос не отговори. Отново беше заспал, като се люлееше и поклащаше леко на осемстотин хиляди километра над Сатурн.

7.

Работата на фрагмента от пръстена беше обратната страна на медала. Безтегловността, покоят и уединението на космическото плуване отстъпваха място на нещо, което не беше нито покой, нито уединение. Даже безтегловността, която продължаваше, при новите условия се превърна по-скоро в чистилице, отколкото в рай.

Опитайте да манипулирате с обикновен, непреносим топлоизлъчвател. Той може да бъде вдигнат, въпреки факта, че има височина и широчина сто и осемдесет сантиметра и е от почти плътен метал, тъй като тежи само няколко грама. Но инерцията му е точно толкова, колкото винаги е била, което означава, че ако не се придвижва към мястото му много бавно, той просто ще продължи да се движи, като увлича и вас. Тогава ще трябва да включите псевдогравитационното поле на костюма си и да се спуснете с шум.

Кералски беше включил полето малко прекалено високо и се спусна малко прекалено грубо, а излъчвателят се носеше с него под опасен ъгъл. Смазаният му глезен беше първият нещастен случай в експедицията.

Риос проклинаше на воля и почти непрекъснато. Той продължаваше да копнее да прокара опакото на дланта си по челото си, за да избърше насъбралата се пот. Няколкото пъти, когато се поддаде на този порив, металът посрещна силикона с дрънчене, което отегна силно в шлема му, но остана безполезно. Изсушителите в костюма изсмукваха максимално и, разбира се, възстановяваха водата и връщаха йонообменната течност, която съдържаше точно определено количество соли, в съответния резервоар.

— По дяволите, Дик, изчакай, докато не ти кажа, чуваш ли? — извика Риос.

И в ушите му гръмна гласът на Суенсън:

— Е, колко време трябва да седя тук?

— Докато не ти кажа — отвърна Риос.

Той усили псевдограва и вдигна малко излъчвателя. После освободи псевдограва, като направи така, че излъчвателят да остане на място няколко минути, даже ако съвсем го пуснеше. Отблъсна кабела от пътя си (той бе протегнат отвъд близкия „хоризонт“ до източник на енергия, който не се виждаше) и докосна копчето за включване.

Материалът, от който се състоеше фрагмента, кипеше и изчезваше при докосването на пламъка. Част от отвора на огромната кухня, която Риос беше издълбал в него, се стопи и грубото му очертание изчезна.

— Опитай сега — викна Риос.

Суенсън беше в кораба, който кръжеше наблизко над главата на Риос.

— Чисто ли е всичко? — извика Суенсън.

— Казах ти да даваш напред.

От една от предните дюзи на кораба излезе слаба струя пара. Корабът се насочи надолу към фрагмента. Нова струя коригира изместването на курса встрани. Той се спусна право надолу.

Трета струя отзад намали скоростта.

Риос напрегнато наблюдаваше.

— Продължавай да го приближаваш. Ще успееш. Ще успееш.

Задната част на кораба влезе в дупката, като почти я изпълни. Долната стена се приближаваше все повече и повече до отвора. Когато движението на кораба спря, се разнесе скърцаща вибрация.

Беше ред на Суенсън да проклина.

— Не става — каза той.

Риос ядно запрати излъчвателя към земята и продължи да се носи из космоса. Излъчвателят разпръсна белия, кристален прах, който покриваше всичко наоколо, а когато Риос се спусна с псевдограва, направи същото.

— Влезе под наклон, гаден земянин такъв рече той.

— Спуснах се хоризонтално, мръсен фермер такъв.

Сочещите назад странични двигатели на кораба изстреляха пара много по-силно отпреди и Риос отскочи, за да се дръпне встрани.

Корабът изхвърча от дупката и отлетя на осемстотин метра в космоса, преди предните двигатели да успеят да го спрат.

— Ще изхабим много гориво, ако отново направим това. Насочи го точно, а?

— Ще го насоча точно. Не се притеснявай. Ти само влез точно.

Риос подскочи нагоре и отлетя на триста метра, за да получи цялостен изглед на кухнята. Издрасканите белези от кораба бяха достатъчно ясни. Концентрираха се в една точка към средата на дупката. Трябваше да я оправи.

Тя започна да се топи навън под пламъка на излъчвателя.

Половин час по-късно корабът се сгуши в кухнята си и Суенсън, облечен в космическия си костюм, дойде да се присъедини към Риос.

— Ако искаш да влезеш вътре и да съблечеш костюма си, ще се погрижа за заледяването — каза Суенсън.

— Всичко е наред — отвърна Риос. — Просто ще поседя тук и ще погледам Сатурн.

Той седна на отвора на дупката. Между стената и кораба имаше почти два метра разстояние. На някои места по кръга разстоянието беше по-малко от метър, а другаде — дори едва няколко сантиметра. При работа на ръка не може да се очаква по-добро пасване. Окончателното наместване щеше да се постигне с леко изпускане на пара, която да замръзне в празното пространство между отвора и кораба.

Сатурн видимо се движеше по небето и огромната му маса изчезваше под хоризонта.

— Още колко кораба остава да бъдат прибрани? — попита Риос.

— Когато чух за последно, бяха единайсет — рече Суенсън. — Ние вече сме вътре, значи остават само десет. Седем от прибраните са замразени. Два-три са разглобени.

— Оправихме се чудесно сами.

— Има още много работа. Не забравяй основните двигатели в другия край. Също кабелите и енергопроводниците. Понякога се чудя дали ще успеем. По пътя това не ме безпокоеше много, но точно сега седях на пулта за управление и си казвах: „Няма да успеем. Ще си останем тук, ще гладуваме и ще умрем, а над нас няма да има нищо друго, освен Сатурн.“ Това ме кара да се чувствам...

Той не обясни как го кара да се чувства. Просто седеше там.

— Мислиш прекалено много — заяви Риос.

— При теб е друго — каза Суенсън. — Непрекъснато си мисля за Пийт... и за Дора.

— Защо? Тя каза, че можеш да дойдеш, нали? Комисарят и изнесе оная лекция по патриотизъм и за това как ще станеш герой, как ще си уредиш живота, щом се върнеш. И тя каза, че можеш да дойдеш. Не си се измъкнал като Адамс.

— Адамс е друго. Трябвало е да застрелят оная негова съпруга още, когато се е родила. Някои жени могат да превърнат живота на мъжа в ад, нали? Тя не искаше той да идва — но сигурно би предпочела да не се върне, ако може да получи колониалната му заплата.

— Какво те тормози тогава? Дора иска да се върнеш, нали?

Суенсън въздъхна.

— Никога не съм се отнасял с нея както трябва.

— Струва ми се, че ѝ прехвърли заплата си. Аз не бих го направил за никоя жена. Пари срещу получена стока и нито цент повече.

— Не е въпросът в парите. Мислих много тук, в космоса. Жената иска компания. Детето има нужда от баща си. Какво правя аз тук, в космоса?

— Пригответяш се да се върнеш у дома.

— О, ти не разбираш.

8.

Тед Лонг скиташе по назъбената повърхност на фрагмента с толкова вледенено сърце, колкото земята, по която ходеше. Там, на Марс, всичко му се беше струвало свършено логично, но това бе Марс. Беше го разработил внимателно в ума си в свършено разумни стъпки. Още си спомняше как точно стана.

Придвижването на един тон от кораба не означаваше изразходване на един тон вода. Масата не беше равна на масата, а масата, умножена по скоростта, бе равна на масата, умножена по скоростта. С други думи, нямаше значение дали изхвърляш един тон вода за един километър и шестстотин метра на секунда или четирийсет и пет килограма вода за трийсет и два километра на секунда. Получаваше се една и съща скорост на кораба.

Това означаваше, че дюзите на двигателя трябва да бъдат потесни, а парата — по-гореща. Но тогава се появяваха пречки. Колкото по-тясна бе дюзата, толкова повече енергия се губеше в триене и турбулентност. Колкото по-гореща бе парата, толкова по-огнеупорна трябваше да е дюзата и толкова по-малка бе трайността ѝ. Границата в тази насока беше достигната бързо.

После, тъй като дадено тегло на водата можеше да придвижи значително повече от собственото си тегло при условията на стесняване на дюзите, то трябваше да е голямо. Колкото по-големи бяха водните резервоари, толкова по-голям беше действителният размер на кораба, даже в пропорция. Затова започнаха да правят лайнерите по-тежки и по-големи. Но пък колкото по-голям беше корпусът, толкова по-тежки бяха свързките, толкова по-трудно се правеха спойките и толкова по-строги бяха инженерните изисквания. За момента границата в тази насока също беше достигната.

И после Лонг трябваше да напира това, което му се струваше основният проблем — изконната твърда концепция, че горивото трябва да бъде поставено в кораба — металът трябваше да бъде изграден така, че да обгражда милиони тонове вода.

Защо? Не беше задължително водата да е вода. Можеше да е лед, а на леда можеше да се придава форма. В него можеха да се стопят дупки. Корпусите и двигателите можеха да се наместват в тях. Кабелите можеха да свържат здраво корпусите и двигателите под въздействието на силата на магнитни полета.

Лонг усети, че земята, по която вървеше, трепери. Беше в предната част на фрагмента. Дванайсет кораба влизаха и излизаха от леглата, издълбани в него и фрагментът се тресеше от непрекъснатото въздействие.

Ледът не беше необходимо да се добива. Той съществуваше в пръстените на Сатурн на подходящи парчета. Точно това всъщност бяха пръстените — парчета почти чист лед, които се въртяха около Сатурн. Така твърдеше спектроскопията, така и се бе оказало. В момента Лонг стоеше на едно такова парче с дължина над три километра и с дебелина около километър. Представляваше почти половин милиард тона вода, събрани в едно парче и той стоеше отгоре му.

Но сега се изправяше лице в лице с реалностите на живота. Никога не беше казал на хората точно колко бързо очаква да превърне фрагмента в кораб, но в сърцето си той си бе въобразявал, че ще е за два дни. Вече беше изминала седмица и Лонг не смееше да изчисли оставащото време. Дори беше загубил увереността си, че задачата изобщо е изпълнима. Щяха ли да са в състояние да управляват двигателите достатъчно деликатно през проходите, прокарани през три километра лед, за да излязат от теглещата ги гравитация на Сатурн?

Водата за пиене бе недостатъчна, макар че винаги можеха да си дестилират още от леда. Все пак и хранителните припаси не бяха в по-добро състояние.

Той спря и погледна нагоре в небето с напрегнати очи. *Ставаше ли обектът по-голям?* Би трябвало да измери разстоянието до него. Всъщност, не смееше да прибавя и тази неприятност към останалите. Мисълта му се плъзна обратно към по-неотложни проблеми.

Духът поне беше висок. Хората изглежда се радваха, че са стигнали до Сатурн. Бяха първите човешки същества, проникнали толкова надалеч, първите, минали край астероидите, първите, видели

Юпитер като светецo камъче с голи очи, първите, видели Сатурн — така.

Не мислеше, че петдесетима практични, закалени, събиращи резервоари боклукчии биха отделили време, за да се отдадат на подобни емоции. Но го правеха. И се гордееха.

Двама мъже и един полузаровен кораб се плъзгаха към движещия се хоризонт, докато Лонг вървеше.

— Хей, вие, там! — енергично извика той.

— Ти ли си, Тед? — попита Риос.

— Можеш да се обзаложиш. Дик ли е този с теб?

— Естествено. Хайде, поседни. Точно се приготвяхме за заледяването и си търсехме извинение, за да се забавим.

— Аз — не — бързо каза Суенсън. — Кога тръгваме, Тед?

— Веднага, щом свършим. Това не е отговор, нали?

— Предполагам, че няма какъвто и да било друг отчаяно поклати глава Суенсън.

Лонг вдигна очи и се втренчи в неправилното ярко петно в небето.

Риос проследи погледа му.

— Какво има?

За миг, Лонг не отговори. Небето иначе беше черно, а фрагментите от пръстена приличаха на фона му на оранжев прах. Сатурн беше на повече от три четвърти под хоризонта и пръстените се движеха с него. На осемстотин метра един кораб изхвъркна през ледения отвор на планетоида в небето, освети се в оранжево от Сатурн и отново се спусна надолу.

Земята леко потрепери.

— Нещо относно „Сянката“ ли те безпокои? — попита Риос.

Така го наричаха. Беше най-близкият фрагмент от пръстените, твърде близък, като се имаше предвид, че се намираха на външния ръб на пръстените, където парчетата бяха разпръснати сравнително нарядко помежду си. Навярно беше на около три километра — назъбена планина с ясно видима форма.

— Как ти изглежда? — попита Лонг.

Риос сви рамене.

— Добре, предполагам. Не виждам нищо нередно.

— Не ти ли се струва, че нараства?

— Защо трябва да го прави?

— Е, не ти ли се струва? — настоя Лонг.

Риос и Суенсън замислено се втренчиха в него.

— Наистина изглежда по-голям — призна Суенсън.

— Ти просто ни втъпяваш тази представа — възрази Риос. — Ако беше по-голям, щеше да дойде по-близо.

— А не е ли възможно?

— Тези неща имат стабилна орбита.

— Така беше, когато пристигнахме тук — каза Лонг. — Хей, усетихте ли това?

Земята отново потрепери.

— Пробиваме това чудо вече от седмица — продължи Лонг. — Първо, двайсет и пет кораба се приземиха, което промени инерцията му. Не много, разбира се. После, стопихме части от него и корабите ни излизаха само в единия му край. За една седмица може да сме променили орбитата му съвсем малко. Възможно е двата фрагмента, този и „Сянката“, да се приближават един към друг.

— Има достатъчно място, за да ни пропусне — замислено гледаше фрагмента Риос. — Освен това, даже ако не можем да кажем със сигурност дали става по-голям, колко бързо може да се движи? В сравнение с нас, имам предвид.

— Не е необходимо да се движи бързо. Инерцията му е колкото нашата, така че колкото и леко да ни удари, ще ни измести напълно от орбитата ни, може би към където не искаме да отидем. Всъщност, ледът има много малка якост на скъсване, тъй че и двата планетоида могат да се разбият на малки парченца.

Суенсън се изправи на крака.

— По дяволите, ако мога да кажа как се движи един резервоар на разстояние от хиляда километра, мога да кажа също и какво прави една планина на трийсет и два километра. — Той се обърна към кораба.

Лонг не го спря.

— Нервен е — рече Риос.

Съседният планетоид се издигна в зенита си, мина над главите им и започна да се спуска. Двайсет минути по-късно хоризонтът срещу онази част, зад която беше изчезнал Сатурн, избухна в оранжеви пламъци, докато той започваше отново да се издига.

— Ей, Дик, да не заспа там? — извика в радиостанцията си Риос.

— Проверявам — долетя приглушеният отговор.

— Движи ли се? — попита Лонг.

— Да.

— Към нас ли?

Последва пауза. Гласът на Суенсън звучеше раздражено.

— Съвсем скоро, Тед. Пресичането на орбитите ще стане след три дни.

— Ти си луд! — извика Риос.

— Проверих четири пъти — каза Суенсън.

„Какво ще правим сега?“ — безучастно си помисли Лонг.

9.

Някои от мъжете имаха проблеми с кабелите. Трябваше да бъдат поставени прецизно — геометрията им трябваше да бъде почти съвършена, за да може магнитното поле да постигне максимална сила. В космоса или дори във въздуха това нямаше да има значение. Кабелите щяха да се подредят автоматично, щом потечеше токът.

Тук беше друго. В повърхността на планетоида трябваше да се издълбае легло, в което да бъде поставен кабелът. Ако беше изкривен с няколко минути от дъгата в изчислената посока, целият планетоид щеше да бъде подложен на усукващ момент и в резултат щеше да бъде загубена енергия, която не можеше да се спести. После щеше да се наложи да правят нови легла, да местят кабелите и да ги замразяват в новото положение.

Хората се бяхтеха уморено.

И тогава до тях достигна командата:

— Всички ръце на двигателите!

Не можеше да се каже, че боклукчиите са от тези, които се подчиняват безпрекословно на дисциплината. Те бяха мърмореща, ръмжаща и роптаеща група, която започна да разглобява двигателите на корабите, останали досега непокътнати, да ги пренася в опасната част на планетоида, да ги заравя там в съответното положение и да прокарва проводниците по повърхността.

Изминаха почти двацет и четири часа преди някой да погледне към небето и да каже: „По дяволите!“, а сетне и нещо по-нецензурно.

Съседът му вдигна поглед и възкликна:

— Мътните ме взели!

Щом те забелязаха, видяха го всички. Това стана най-удивителният факт във Вселената.

— Вижте „Сянката“!

Тя се простираше в небето като инфектирана рана. Мъжете я поглеждаха, откриваха, че е удвоила размера си и се чудеха защо не са го забелязали по-рано.

Работата напълно спря. Хората се скупчиха покрай Тед Лонг.

— Не можем да тръгнем — заяви той. — Нямаме гориво да се върнем до Марс, а нямаме и съоръжения да уловим друг планетоид. Така че трябва да останем. Сега „Сянката“ пълзи към нас, защото нашето взривяване я е изкарало от орбита. Трябва да променим това, като продължим да взривяваме. Тъй като повече не можем да взривяваме предния край, без да изложим на опасност кораба, който строим, дайте да опитаем другия край.

Те се върнаха към работата по двигателите с бясна енергия, която получаваше нов тласък на всеки половин час, щом „Сянката“ се издигнеше отново над хоризонта, по-голяма и по-заплашителна отпреди.

Лонг не беше уверен, че ще стане. Дори двигателите да реагираха на далечния пулт за управление и притокът на вода — който зависеше от отворения директно в леденото тяло на планетоида резервоар, с вградени топлоизлъчватели, които изхвърляха изтласкваща течност директно в двигателните клетки — да беше адекватен, все пак не беше сигурно, че тялото на планетоида без обвивката на магнитните кабели ще остане цяло под невероятно разрушителните удари.

— Готови! — чу се сигналът в слушалката на Лонг.

— Готови! — извика Лонг и отпусна контакта. Вибрацията около него се усилваше. Звездното поле на видеоекрана трепереше.

Отзад се виждаше далечна блестяща пяна от бързо движещи се ледени кристали.

— Изпарява се! — извика някой.

Продължаваше да се изпарява. Лонг не смееше да спре. В продължение на шест часа „Сянката“ се изпаряваше, съскаше, клобочеше и димеше в космоса — тялото на планетоида се превръщаше в пара и изчезваше.

„Сянката“ се приближаваше, а хората не правеха нищо друго, освен да гледат планината в небето, която превъзхождаше самия Сатурн по зрелищност. Всяка нейна вдлъбнатина и долина представляваше ясен белег на лицето ѝ. Но когато мина през орбитата на планетоида, тя пресече на цял километър зад тогавашното му положение.

Парният реактивен двигател угасна.

Лонг се наведе на мястото си и скри очи. Не беше ял от два дни. И сега, обаче, не можеше да яде. Никой друг планетоид не беше достатъчно близо до тях, за да им попречи, дори ако започнеше да се приближава в същия момент.

Обратно на повърхността на планетоида, Суенсън каза:

— През цялото време, докато гледах как се спуска онази проклета скала, непрекъснато си казвах: „Това не може да се случи. Не можем да позволим да се случи.“

— По дяволите — рече Риос, — всички бяхме нервни. Видя ли Джим Дейвис? Беше позеленял. Самият аз бях малко нервен.

— Не е в това проблемът. Знаеш, че това не беше просто... умирање. Мислех си — знам, че е смешно, но какво да направя? — мислех си, че Дора ме предупреждаваше, че ще се убия и че никога нямаше да допусне да чуя последната част на историята. Не е ли чудесно отношение в подобен момент?

— Слушай — каза Риос, — искаше да се ожениш и се ожени. Защо идваш при мен с проблемите си?

10.

Споена в едно тяло, флотилията се завръщаше по дългия си курс от Сатурн за Марс. Всеки ден тя изминаваше такова разстояние в космоса, каквото ѝ бе струвало девет дни в обратната посока.

Тед Лонг беше вдигнал целия екипаж по спешност, петте кораба бяха закрепени в планетоида, от пръстените на Сатурн и не можеха да се движат или маневрират самостоятелно, така че координирането на енергийния им източник се беше превърнало в щекотлив проблем. Вибрациите, които започнаха на първия ден от пътуването, едва не накараха косите им да окапят.

Това поне се оправи от само себе си, когато скоростта се увеличи поради силния тласък отзад. Надхвърлиха сто и шейсет хиляди километра в час късно на втория ден и непрекъснато ускоряваха към милион километра, че и нагоре.

Корабът на Лонг, който играеше ролята на връх на замразената флота, единствен имаше изглед към петте посоки на космоса. При настоящите условия тази позиция не беше приятна. Лонг откри, че наблюдава напрегнато и си представя как звездите по някакъв начин бавно започват да се плъзгат назад, да профучават покрай тях под въздействието на огромната скорост на многосъставния кораб.

Не беше така, разбира се. Те оставаха приковани към черния фон и от разстоянието си с търпелива неподвижност не обръщаха внимание на всяка скорост, която можеше да постигне обикновеният човек.

След първите няколко дни хората започнаха болезнено да се оплакват. Не само, че бяха лишени от космическото плуване. Бяха обременени от много повече от обичайното псевдогравитационно поле на корабите, от ефектите на жестокото ускорение, при което живееха Самият Лонг беше изтощен до смърт от безжалостното налягане върху хидравличните възглавници.

Започнаха да изключват двигателите за по един час на всеки четири и Лонг се измъчваше.

Беше изминала повече от година, откакто за последен път бе видял в илюминатора Марс да се отдалечава от този кораб, който тогава беше самостоятелна единица. Какво ли се бе случило оттогава? Дали все още колонията беше там?

Изпаднал в нещо подобно на растяща паника, Лонг ежедневно пращаше радиоимпулси към Марс с обединената енергия на двайсет и петте кораба. Отговор нямаше. Той и не очакваше. В момента Марс и Сатурн бяха от противоположни страни на Слънцето и докато не се издигнеше достатъчно високо над еклиптиката, за да остави Слънцето много под линията, свързваща го с Марс, слънчевите смущения щяха да попречат на преминаването на всякакви сигнали.

Високо над външния ръб на Астероидния пояс достигнаха максимална скорост. С къси струи енергия първо от единия страничен двигател, а после от другия, огромният кораб се обърна. Съставният двигател отзад започна отново могъщия си рев, но сега резултатът беше намаляване на скоростта.

Минаха на сто и шейсет милиона километра над Слънцето и завиха надолу, за да пресекат орбитата на Марс.

На една седмица път от Марс за пръв път се чуха ответни сигнали — фрагментарни, откъслечни и неразбираеми, но идваха от Марс. Земята и Венера бяха под достатъчно различни ъгли, за да няма съмнение в това.

Лонг се отпусна. Във всеки случай, на Марс все още имаше хора.

На два дни път от Марс сигналът беше силен и чист и Санков се намираше на другия край на връзката.

— Здравей, синко — каза той. — Тук е три часът сутринта. Изглежда хората не мислят за стареца. Изкараха ме направо от леглото.

— Съжалявам, сър.

— Няма защо. Изпълнявах заповеди. Страхувам се да питам, синко. Някой да е ранен? Може би мъртъв?

— Няма мъртви, сър. Нито един.

— А... а водата? Остана ли ви?

Лонг се насили да звучи равнодушно.

— Достатъчно.

— В такъв случай, връщайте се у дома колкото можете по-бързо. Без да рискувате, разбира се.

— Значи има проблеми.

— Уцели точно в целта. Кога ще кацнете?

— След два дни. Можете ли да издържите толкова дълго?

— Ще издържа.

Четирийсет часа по-късно Марс беше нараснал до ръждивооранжева топка, която изпълваше илюминаторите. Бяха в заключителната спирала на приземяването.

— Бавно — каза си Лонг, — бавно. — При тези условия, дори рядката атмосфера на Марс можеше да предизвика ужасни повреди, ако минеха прекалено бързо през нея.

Тъй като влязоха много над еклиптиката, спиралата им се движеше от север на юг. Една полярна шапка се бялна под тях, после зърнаха много по-малката на лятното полукълбо, отново голямата, сетне пак малката, на все по-големи интервали. Планетата се приближаваше и започваха да се разпознават белезите на повърхността.

— Готови за кацане! — извика Лонг.

11.

Санков правеше всичко възможно да изглежда спокоен, но му беше трудно, като се имаше предвид, че момчетата бяха съобщили за връщането си съвсем неотдавна. Но се получи достатъчно добре.

Допреди няколко дни нямаше сигурна информация, че са оцелели. Изглеждаше почти невероятно — почти неизбежно — да представляват само замръзнали трупове някъде в необятното пространство между Марс и Сатурн, нови планетоиди, които някога са били живи.

Комитетът се бе пазарил с него в продължение на седмици, преди да пристигне новината. Бяха настоявали да подпише документите заради благоприличието. Щеше да прилича на договор, добровolen и постигнат взаимно. Но Санков отлично знаеше, че при абсолютно упорство от негова страна щяха да действат едностранно и приличието щеше да отиде по дяволите. Вече изглеждаше съвсем сигурно, че Хайлдър ще бъде избран, и те щяха да се възползват от надигането на реакция на съчувствие към Марс.

Затова протакеше преговорите, като винаги размахваше пред комитета възможността за капитулация.

Тогавя получи съобщение от Лонг и бързо сключи сделката.

Документите бяха поставени пред него и той направи последно заявление за присъстващите репортери.

— Целият внос на вода от Земята е дващсет милиона тона годишно — каза той. — Той намалява с разработването на нашата собствена вододобивна система. Ако подпиша този документ, с който да се съглася на ембарго, промишлеността ни ще бъде парализирана и всички възможности за развитие ще бъдат ликвидирани. Струва ми се, че Земята не може да иска това, нали?

Погледите им се срещнаха с неговия и той видя в тях само твърд блясък. Представител Дигби вече беше сменен и всички единодушно бяха срещу него.

— Казвал сте всичко това и по-рано — нетърпеливо изтъкна председателят на комитета.

— Зная, но точно сега се подготвям да подпиша и искам да си го изясня. Решена ли е Земята да ни унищожи?

— Не, разбира се. Земята е заинтересована да запази невъзстановимите си запаси вода, нищо повече.

— На Земята имате един и половина квинтилиона тона вода.

— Не можем да разхищаваме водата — заяви председателят на комитета.

И Санков подписа.

Това беше заключителната бележка, която искаше. Земята имаше един и половина квинтилиона тона вода и не можеше да я разхищава.

Сега, ден и половина по-късно, комитетът и репортерите чакаха в купола на космическия порт. През дебелите, извити прозорци виждаха голата и пуста земя.

— Още колко трябва да чакаме? — раздразнено попита председателят на комитета.

— Някои от момчетата ни бяха навън в космоса, отвъд астероидите — отвърна Санков.

Председателят на комитета извади чифт очила и ги почисти със снежнобяла кърпичка.

— И сега се връщат?

— Да.

Председателят сви рамене и вдигна вежди по посока на репортерите.

В по-малката съседна зала група жени и деца се бяха до прозореца. Санков отстъпи малко, за да им хвърли един поглед. Хиляди пъти предпочиташе да е част от тяхното вълнение и напрежение. И той като тях беше чакал вече повече от година. И той като тях беше мислил, отново и отново, че мъжете сигурно са загинали.

— Виждате ли това? — посочи Санков.

— Ей! — извика един репортер. — Това е кораб!

От съседната зала долетяха объркани викове.

Не беше толкова кораб, колкото ярко петно, засенчено от носещ се в небето бял облак. Облакът ставаше по-голям и започна да придобива форма. На фона на небето представляваше двойна линия,

като горните и долните ѝ краища се издуваха. Когато наближи още повече, яркото петно в горния край прие грубо цилиндрични очертания.

Беше неравен и грапав, но там, където го осветяваше Слънцето, се отразяваха искрящи светлинки.

Цилиндърът се спусна към земята със замислената бавнота, характерна за космическите съдове. Той повися неподвижно на бълващите реактивни двигатели и кацна върху отскачащите тонове материя, както умореният човек се отпуска на удобния си стол.

И тогава в целия купол настана тишина. Жените и децата в едната зала, политиците и репортерите в другата стояха вцепенени, с недоверчиво проточени нагоре шии.

Фланците за приземяване на цилиндъра, които се простираха далеч под двата задни двигателя, докоснаха земята и потънаха в каменистото блато. А после корабът остана неподвижен и двигателите замлъкнаха.

Но мълчанието в купола продължаваше. То продължи дълго.

Мъжете се спускаха по страните на огромния кораб, изминаваха трикилометровото разстояние до земята и скачаха долу с шипове на обувките си и брадви в ръцете си. Приличаха на комари на фона на заслепяващата повърхност.

— Какво е това? — изграчи един от репортерите.

— Това — спокойно отвърна Санков, — случайно е парче материя, която прекарва времето си във въртене около Сатурн, като част от пръстените му. Нашите момчета са го съоръжили с корпус и двигатели и са го пренесли вкъщи. Просто се оказа, че фрагментите в пръстените на Сатурн са направени от лед.

Той говореше в продължаващата мъртвешка тишина.

— Онова нещо, което прилича на космически кораб, е просто планина от твърда вода. Ако стоеше така на Земята, щеше да се стопи на локва, а може би щеше да се разчупи от собствената си тежест. Марс е по-студен и гравитацията му е по-слаба, затова няма подобна опасност.

Разбира се, когато наистина организираме всичко, можем да построим водни станции на луните на Сатурн и Юпитер, и на астероидите. Можем да отчупваме парчета от пръстените на Сатурн, да

ги взимаме и да ги пращаме в различните станции. Нашите боклукчии са добри в такъв род работа.

Ще разполагаме с цялата вода, от която имаме нужда. Само онова парче, което виждате, е малко над един кубичен километър — или горе-долу това, което ни праща Земята за двеста години. Момчетата са използвали част от него, докато са се връщали от Сатурн. Казаха ми, че са взели разстоянието за пет седмици и са изразходвали около сто милиона тона. Но, за Бога, това не е направило даже малка дупчица в цялата тази планина. Схващате ли всичко това, момчета?

Той се обърна към репортерите. Нямахше съмнение, че са го схванали.

— Тогава ето ви още — продължи той. — Земята се тревожи за водния си резерв. Тя има само един и половина квинтилиона тона. Не може да ни отпусне и един тон. Запишете си, че ние, на Марс, се тревожим за Земята и не искаме на земните хора да им се случи каквото и да било. Запишете си, че ще продаваме вода на Земята. Запишете си, че ще им отпуснем милион тона срещу разумна цена. Запишете си, че след десет години ще можем да им продаваме кубични километри. Запишете си, че Земята може да престане да се тревожи, защото Марс може да ѝ продава цялата вода, от която се нуждае и която иска.

Председателят на комитета не чуваше. Той усещаше как бъдещето нахълтва. Смътно виждаше как се хилеха репортерите, докато бясно записваха.

Хилеха се.

Чуваше как хиленето се превръща в смях над Земята, когато Марс така елегантно си размени ролите с привържениците на кампанията срещу разхитителите. Чуваше как смехът започва да гърми от всички континенти, когато се разпространеше новината за фиаското. А виждаше и пропастта, дълбока и черна като космоса, в която щяха завинаги да пропаднат политическите надежди на Джон Хайлдър и на всички останали на Земята противници на космическите полети — включително и собствените му, разбира се.

В съседната зала Дора Суенсън изпищя от радост, а Питър, пораснал с пет сантиметра, подскачаше и викаше:

— Татко! Татко!

Ричард Суенсън току-що беше скочил от ръба на фланеца и лицето му се виждаше ясно през чистия силикон на скафандъра. Той закрачи към купола.

— Виждал ли си някога толкова щастлив мъж? — попита Тед Лонг. — Може би има нещо в тази работа с женитбата.

— А, просто си бил прекалено дълго в космоса — отвърна Риос.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.